

UCHWAŁA NR XXVIII/283/2026
RADY MIEJSKIEJ W SOKOŁOWIE MAŁOPOLSKIM

z dnia 17 lutego 2026 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), w związku z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), oraz art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.)

Rada Miejska w Sokolowie Małopolskim
uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Sokółów Małopolski i Miejsko Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Sokolowie Małopolskim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Sokolowie
Małopolskim

Mieczysław Miazga

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY SOKOŁÓW MAŁOPOLSKI
NA 2026 r.**

ROZDZIAŁ 1 WPROWADZENIE

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii to kluczowy obszar działania, który obejmuje edukację, zapobieganie, wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz wdrażanie programów na poziomie lokalnym i krajowym. Profilaktyka ma na celu redukcję czynników ryzyka i wzmocnienie czynników chroniących, a także edukację społeczeństwa na temat uzależnień.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 r. opracowany jest obligatoryjnie na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Treść Programu zawiera zdiagnozowane problemy związane z uzależnieniami, cele, i zadania oraz sposoby ich realizacji. Program koncentruje się wokół profilaktyki na różnych poziomach jej oddziaływania i dotyczy realizacji działań informacyjnych i edukacyjnych (działania uprzedzające), działań kierowanych do osób z grup ryzyka (działania powstrzymujące), wspieraniu w utrzymaniu abstynencji (działania podtrzymujące), a także wsparciu osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami ich skutkami (działania terapeutyczno-korekcyjne i wspierające). W zakresie prewencji uzależnień, odbiorcami Programu są dzieci, młodzież, osoby dorosłe oraz seniorzy, a w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień – wszystkie osoby uzależnione i ich bliscy, współuzależnione oraz szczególnie zagrożone uzależnieniem.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok stanowi kontynuację wcześniej prowadzonych działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Program obejmuje zadania własne gminy w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Większość zadań realizowanych na poziomie gminy, zgodnie z ww. ustawami, w obszarze profilaktyki, edukacji społecznej jest wspólnych lub zbieżnych, a ich adresatami są te same lub pokrewne grupy osób. Zasadne jest więc przyjęcie do realizacji zadań zapisanych w wymienionych ustawach jednego Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem Programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Uzależnieniem behawioralnym, inaczej czynnościowym, nazywamy grupę objawów związanych z wielokrotnym, długotrwałym i utrwalonym powtarzaniem konkretnej czynności. Działanie takie ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii przez osobę wykonującą daną czynność. Zazwyczaj są to zachowania akceptowane społecznie. Ich realizacja prowadzi do krótkotrwałego uczucia euforii i ulgi, po czym pojawia się jeszcze silniejsza potrzeba ich powtórzenia. Prowadzi to do błędnego koła uzależnienia. Tak jak w przypadku każdego innego uzależnienia, uzależnienie behawioralne jest chorobą, która w postępujący sposób zaczyna wyniszczać życie człowieka. Przykładami najczęstszych uzależnień behawioralnych są zakupoholizm, fonoholizm (uzależnienie od telefonu komórkowego), uzależnienie od używania gier komputerowych, pracoholizm, patologiczny hazard, uzależnienie od ćwiczeń fizycznych. Cechą uzależnień staje się ich współwystępowanie np. pracoholicy często sięgają po substancje pobudzające i narkotyki, osoby uzależnione od hazardu mają problem z alkoholem. Niepokojące jest zjawisko, że uzależnionymi stają się osoby coraz młodsze wiekowo.

Wspólną cechą wszystkich uzależnień jest zaburzona kontrola impulsów, którym osoba z takimi problemami nie jest w stanie się oprzeć, a poddanie się im przynosi poczucie ulgi. Profilaktyka oznacza odpowiednie działanie, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się i/lub rozwojowi danego zjawiska w konkretnej społeczności. Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki oraz grupy społeczne mające na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym, zanim one wystąpią.

Korzystając z pozytywnych doświadczeń wynikających z realizacji działań profilaktycznych podejmowanych przez gminę w latach ubiegłych, w programie na rok 2026, zawarte zostały zadania, które są kontynuacją, ale także i rozwinięciem działań podejmowanych we wcześniejszych latach. Sposoby realizacji tych zadań dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby osobowe i finansowe. Ponieważ alkoholizm jak i narkomania, a także uzależnienia behawioralne są niezwykle groźnymi zjawiskami w życiu społecznym, należy dokładać wszelkich starań i wdrażać rozmaite metody nie tylko walki z tymi zjawiskami, ale również podejmować skuteczne działania profilaktyczne oraz pomagać osobom dotkniętym uzależnieniami oraz ich rodzinom.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w gminie opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Realizacji tych celów w 2026 roku będzie służył Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Wdrożenie jego zapisów powinno prowadzić do ograniczenia dostępności i spożycia napojów alkoholowych oraz zażywania substancji psychoaktywnych, przeciwdziałania i usuwania następstw nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków czy też przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, a także przyczynić się do podejmowania skutecznych działań na rzecz trzeźwości i zdrowego stylu życia, wolnego od używek.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 r. jest finansowany ze środków pozyskanych przez gminę z pobieranych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych, oraz uwzględnia zadania przewidziane w Narodowym Programie Zdrowia.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych;
- rozmowy profilaktyczne z osobami uzależnionymi od alkoholu lub potrzebującymi pomocy w ramach zgłoszeń do GKRPA;
- informowanie osób uzależnionych o istniejących placówkach ambulatoryjnych i ośrodkach terapeutycznych oraz pomoc osobom uzależnionym w szybkim podjęciu leczenia odwykowego;
- motywowanie zarówno osób uzależnionych jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego;
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 – ustawy dot. Reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowanie przed sądami w charakterze oskarżyciela publicznego;
- wspomaganie działalności instytucji, fundacji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii oraz propagujących zdrowy tryb życia;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- ograniczenie dostępności alkoholu;

- działalność informacyjna i edukacyjna z zakresu profilaktyki uzależnień wspierająca zdrowy rozwój psychiczny dzieci i młodzieży, obejmująca:
 - programy profilaktyczne,
 - kampanie i projekty edukacyjne,
 - konkursy zajęcia i warsztaty o tematyce przeciwdziałania wszelkim uzależnieniom, promujące zdrowy tryb życia;
- spektakle, koncerty o charakterze profilaktycznym;
- pozalekcyjne zajęcia o charakterze zajęć sportowych i kulturalno-artystycznych;
- inne formy profilaktyki (zakup materiałów profilaktycznych, informacyjnych oraz wyposażenia niezbędnego do przeprowadzania zajęć i warsztatów);
- podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na budowanie więzi społeczności lokalnej;
- wspieranie świetlic środowiskowych i opiekuńczych;
- udzielanie rodzinom, w których występuje problem uzależnienia pomocy prawnej i psychologicznej;
- organizacja i finansowanie szkoleń zmierzających do podnoszenia kwalifikacji osób współpracujących z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, dotyczących pomocy rodzinom dotkniętym lub zagrożonym problemem alkoholowym;
- organizacja i finansowanie szkoleń zmierzających do podnoszenia kwalifikacji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- upowszechnianie i wspieranie różnorodnych form spędzania wolnego czasu poprzez:
 - lokalne imprezy o charakterze kulturalnym,
 - lokalne imprezy propagujące kulturę fizyczną.

(Szczegółowy podział środków na realizację powyższych zadań zawarty jest w dalszej części Programu)

Podstawy prawne programu:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870 z późn. zm.).
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642 z późn. zm.).
- Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023, M.P. z 2023 r., poz. 1232 z późn. zm.).

Program skierowany jest do:

- Mieszkańców Gminy i Miasta Sokołów Małopolski.
- Osób uzależnionych oraz pijących szkodliwie i ryzykownie oraz ich rodzin.
- Dzieci, młodzieży i ich rodziców, seniorów.
- Kadry pedagogicznej szkół, wychowawców przedszkoli, pedagogów szkolnych.
- Lokalnych instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień upowszechniającego kulturę fizyczną.
- Pozostałej społeczności lokalnej.
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokołowie Małopolskim.
- Policji.
- Parafii i organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.
- Rad sołeckich.
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Zespołu Interdyscyplinarnego art. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sokołowie Małopolskim.
- Placówek Oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Szczególną uwagę w obszarze profilaktyki poświęca się dzieciom i młodzieży. Ponadto kierunki realizacji Programu w ramach profilaktyki mogą być realizowane na trzech poziomach w zależności od stopnia ryzyka:

1. **Profilaktyka uniwersalna**, adresowana do całej niezdiagnozowanej populacji, gdzie celem jest dostarczenie każdemu wiedzy i umiejętności niezbędnych do zapobiegania problemom.
2. **Profilaktyka selektywna**, adresowana do jednostek i grupy zwiększonego ryzyka, które podlegają działaniu licznych czynników ryzyka i są bardziej zagrożone wystąpieniem problemów i zaburzeń, następuje dostosowanie do specyficznych potrzeb jednostki czy grupy.
3. **Profilaktyka wskazująca**, adresowana do jednostek lub grup wysokiego ryzyka, gdzie uwidocznione są wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale nie jest to jeszcze terapia.

Dopuszcza się możliwość wprowadzania do niniejszego Gminnego Programu korekt, wynikających z pojawiających się na bieżąco potrzeb, koniecznych do prawidłowej jego realizacji.

ROZDZIAŁ

2

DANE PODSTAWOWE – DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Adresatami niniejszego programu są wszyscy mieszkańcy Gminy i Miasta Sokołów Małopolski. Diagnoza społeczna ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji. Koncentruje się na zidentyfikowaniu występujących w danym regionie problemów społecznych oraz ukazaniu skali występujących lub możliwych zagrożeń. Podstawą do nakreślenia działań w niniejszym Programie są dane statystyczne i badania określające skalę problemów w wymiarze ogólnopolskim jak i lokalnym.

Założenia i działania programu na 2026 rok zostały opracowane na podstawie analizy bieżącej sytuacji społecznej i potrzeb, diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych występujących na terenie gminy Sokołów Małopolski. Pozwoliło to na identyfikację i ukazanie aktualnych problemów społecznych, w tym przede wszystkim problemów uzależnień występujących w gminie oraz podjęcie próby ich rozwiązania, przy istniejących możliwościach i zasobach. Zgodnie z nowymi założeniami ustawowymi do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Trzy obszary problemowe zostały ujęte w przeprowadzonej diagnozie. Problematyka uzależnień behawioralnych jako nowe zadanie obowiązujące od 2022 roku jest ujęte w ograniczonym obszarze.

Uzależnienia są reakcją na określone emocje, zazwyczaj zbyt trudne do swobodnego przeżywania i wyrażania. Osoba uzależniona zwykle zaprzecza problemowi, a przyczyny nałogu poszukuje w świecie zewnętrznym. Nałóg przykrywa bolesne emocje i wewnętrzną pustkę, zwalnia od konfrontacji z życiem. Zrozumienie tego jest podstawą skutecznej terapii.

Alkohol, morfina, amfetamina, dopalacze, kawa czy papierosy są odpowiedzią na doznanie pustki, niskie poczucie własnej wartości, które zachęca do tego, by znaleźć uznanie w grupie rówieśniczej albo zawodowej. Zdarza się też tak, że brak świadomości zagrożenia pozbawia człowieka wybrania odpowiedniej drogi życiowej. Jeśli wszyscy piją, dlaczego i ja mam nie spróbować?

Takie zwykle są początki uzależnienia, które obiecuje wyzwolenie, ale w praktyce zawsze ogranicza naszą wolność.

Uzależnienie to stan, w którym funkcjonowanie danej osoby jest zależne, ale także kontrolowane przez pozyskiwanie substancji, jej używanie i dochodzenie do siebie po użyciu substancji. Uzależnienie może również dotyczyć zachowań, a nie tylko substancji i wtedy mamy do czynienia z uzależnieniem behawioralnym. Hazard, pracoholizm, zakupoholizm, kompulsywne objadanie się zalicza się właśnie do tej grupy, do której można też dodać uzależnienie od pornografii, komputera, internetu, telefonu komórkowego.

W przypadku uzależnienia fizycznego mechanizm leczenia jest dosyć prosty po odstawieniu przyjmowanej substancji i odtruciu organizmu problem znika. Jednak nie znika kwestia uzależnienia psychicznego, które stanowi istotę problemu.

W obecnych czasach rozpowszechnione jest uzależnienie od lęku, które często wywołuje inne uzależnienia i nałogi. Lęk od wczesnego dzieciństwa, dyscyplinuje i wywołuje poczucie winy.

Emocja, która pierwotnie miała ostrzegać przed niebezpieczeństwem, nieprzeciętnie je wzmacnia. Gdy poziom lęku staje się zbyt wysoki, z pomocą przychodzi nie tylko przemysł farmaceutyczny i szereg leków na uspokojenie, ale również galerie handlowe, gdzie wydawanie pieniędzy może na chwilę przywrócić poczucie kontroli. Do tego dochodzi kult jedzenia i określonej figury.

Terapia uzależnień jest długotrwała i trudna. Cały proces zazwyczaj trwa od półtora roku do dwóch lat jeśli ma dojść do relacji trwałej zmiany. Zdarzają się oczywiście i takie przypadki, że osoba uzależniona uporała się z nałogiem sama, takie, w których wystarczyła sześciotygodniowa terapia w ośrodku, ale również takie, w których po dwudziestu latach uzależnienia i spędzenia kolejnych lat na terapiach i treningach nie widać efektów.

O skuteczności w leczeniu uzależnienia decyduje motywacja. Często zgłaszają się ludzie z powodu lęku przed utratą określonej rzeczy, posady w pracy, ukochanej osoby grożącej odejściem. Zdarza się, że nie jest to wystarczający impuls do trwałej zmiany, czasami chodzi wyłącznie o utrzymanie obecnego stanu rzeczy. Tacy uzależnieni mogą nawet chodzić na terapię, odpowiadać na pytania, spełniać formalne wymagania leczenia, ale wewnątrz siebie pozostają bierni i gotowi w każdej chwili wrócić do substancji lub nawyku, od którego są uzależnieni. Leczenie się z uzależnienia nie ma bowiem na celu powrotu do stanu sprzed, tylko postawienie na głowie całego dotychczasowego funkcjonowania. A to wymagający czasu, uwagi i szczerości proces. Męczący i często bolesny.

W terapii uzależnień powtarzalny jest również mechanizm spirali kłamstw. Osoba uzależniona często oszukuje samą siebie i zaprzecza problemowi. W pewnym momencie zaczyna oszukiwać znajomych, rodzinę i najbliższych. Gdyby osoba uzależniona się nie oszukiwała, musiałaby stale żyć w dysonansie poznawczym, tzn. wiedząc, jak bardzo szkodzi sobie i innym, nadal robiłaby to, co dotąd. A to psychicznie byłoby nie do wytrzymania. Nie na darmo w toku ewolucji wykształciliśmy mechanizmy obronne, takie jak racjonalizowanie, wypieranie i zaprzeczenia rzeczywistości, które pozwalają nam na destrukcyjne zachowania.

Jeśli odnajdujemy w sobie objawy uzależnienia, możemy zgłosić się do poradni leczenia uzależnień i poprosić o wizytę – terapia uzależnień jest w Polsce refundowana i nie potrzebujemy na nią skierowania. Jest ono wymagane jedynie przy terapii w ośrodku stacjonarnym zazwyczaj trwającej minimum 4-6 tygodni. Wtedy może je wystawić lekarz rodzinny lub psychiatra. Taka intensywna praca z uzależnieniem potrafi przynieść zmotywowanym pacjentom olbrzymie korzyści, poza tym pozwala przyjrzeć się swojemu życiu z dystansu, zobaczyć tych, którzy zostali skrzywdzeni, oszukani.

Leczą się ludzie, którzy mają szansę na pozytywny bilans, tzn. są w stanie uświadomić sobie straty, jakie uzależnienie spowodowało w ich życiu, pogodzić się z tym, co bezpowrotnie utracili. Pragną zrobić coś dobrego albo zacząć bez oszukiwania siebie, że przeszłość nie może się powtórzyć.

Wspieranie osoby uzależnionej oznacza czasami postawienie wyraźnych, nieprzekraczalnych granic, a czasami wymaga rozstania. Gdy osoba uzależniona płacze, cierpi, dzwoni z prośbą o pieniądze i obiecuje poprawę- trudno nie ulec, tym bardziej gdy ją kochamy. Jeśli jednak powtarza się to dwudziesty raz, największą pomocą będzie pozwolenie jej na wzięcie odpowiedzialności za swoje zachowanie i niechronienie jej przed konsekwencjami nałogu, czyli zaprzestanie ukrywania bałaganu, który wokół siebie robi.

Mądre wsparcie polega na pomocy w podjęciu leczenia, zachowaniu abstynencji i wzięciu odpowiedzialności za swoje czyny. W przeciwnym wypadku wspieramy uzależnienie, nie osobę.

Problem alkoholowy (alkoholizm) – Termin oznacza występowanie negatywnych zjawisk w konsekwencji używania przez osobę lub osoby substancji psychoaktywnej, chemicznej jaką jest alkohol. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego. Negatywne konsekwencje dotyczą przeważnie osób nadużywających alkoholu, jednakże odnoszą się także do osób umiarkowanie lub sporadycznie pijących i mogą obejmować zdrowotne konsekwencje picia jak i problemy psychologiczne, egzystencjalne, wypadki, zaburzenia w zachowaniu.

Problem nikotynowy (nikotynizm) – który jest nałogiem wywołanym przez dwa podstawowe, wzajemnie oddziałujące na siebie uzależnienia: farmakologiczne uzależnienie od nikotyny (związane z koniecznością utrzymania odpowiednich jej stężeń w surowicy krwi) oraz uzależnienie behawioralne (złożone, zależące od czynników psychologicznych, środowiskowych, kulturowych i społecznych). Zespół uzależnienia jest zaburzeniem zdrowotnym i charakteryzują go specyficzne objawy, które zostały opisane w Klasyfikacji Chorób Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10, gdzie wyodrębniono kategorię F-17: Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu.

Problem narkotykowy (narkomania) – Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, media. Każda z nich styka się z tym

zjawiskiem od innej strony. Stąd też zapewne wiele różnych sposobów rozumienia pojęcia narkoman. Dla jednych narkoman to ktoś uzależniony od narkotyków, dla innych to osoba, która czasami używa narkotyków, dla jeszcze innych ktoś, kto obraca się w kręgach subkultury towarzyszącej narkotykom. Innymi słowy narkoman to ktoś, dla kogo narkotyki stały się stałym elementem stylu życia, zakłócającym normalne funkcjonowanie społeczne. Przyjmując taką definicję, kładziemy nacisk na szkody doświadczane czy powodowane przez osobę używającą narkotyków związane z ich przyjmowaniem.

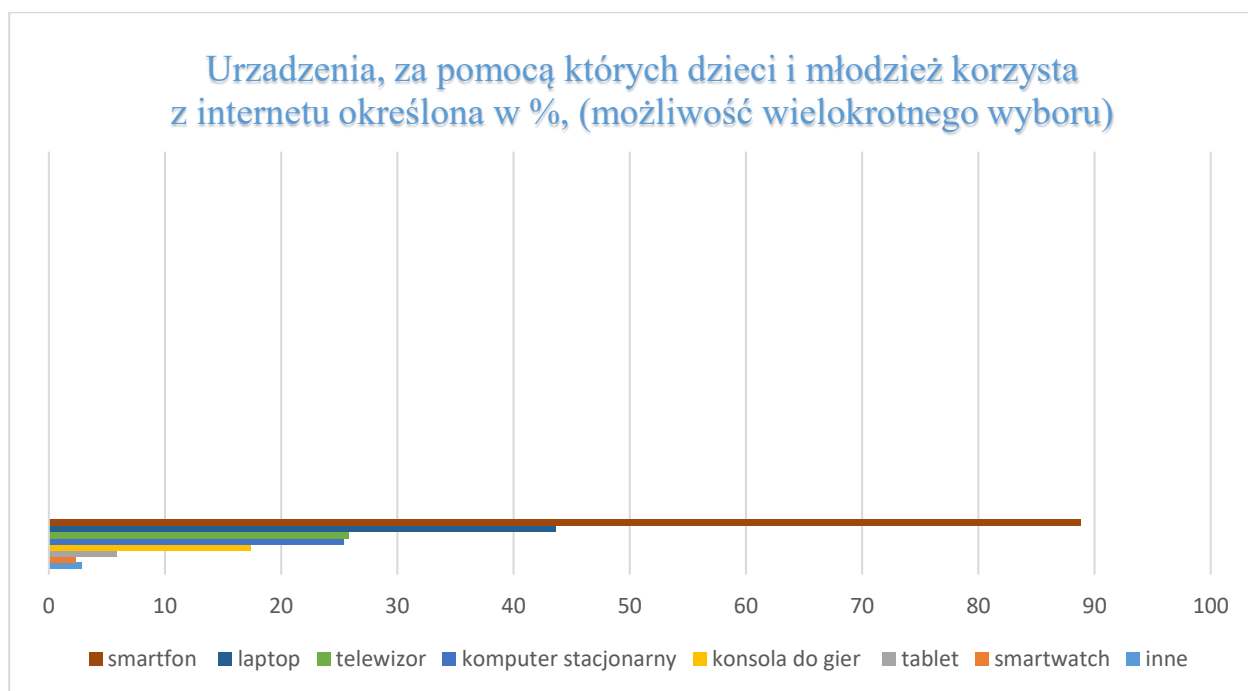
Problem zażywania dopalaczy – Dopalacze to problem, z którym najczęściej boryka się młodzież w wieku 14-18 lat, a związany jest z dojrzewaniem psychicznym i społecznym. Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych nie potrafią poradzić sobie z różnymi przeciwnościami i nawałem skrajnych emocji. Wówczas sięgają po dopalacze, dzięki którym można zagłuszyć umysł i na chwilę oderwać się od rzeczywistości. Taka opcja wydaje się młodzieży najlepszą ucieczką od problemów.

Problem przemocy domowej – ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem „przemocy domowej” w rodzinie. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy domowej zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „O przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Wskazano w niej, iż za „przemoc domową” uważa się jednorazowe lub powtarzające się „umyślne działanie lub zaniechanie wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste, osoby doznającej przemocy domowej”. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”. Charakterystyczną cechą przemocy domowej jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doznającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

Problem przemocy rówieśniczej – Przemoc jest działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Przemoc rówieśnicza może przybierać formę przemocy bezpośredniej oraz pośredniej.

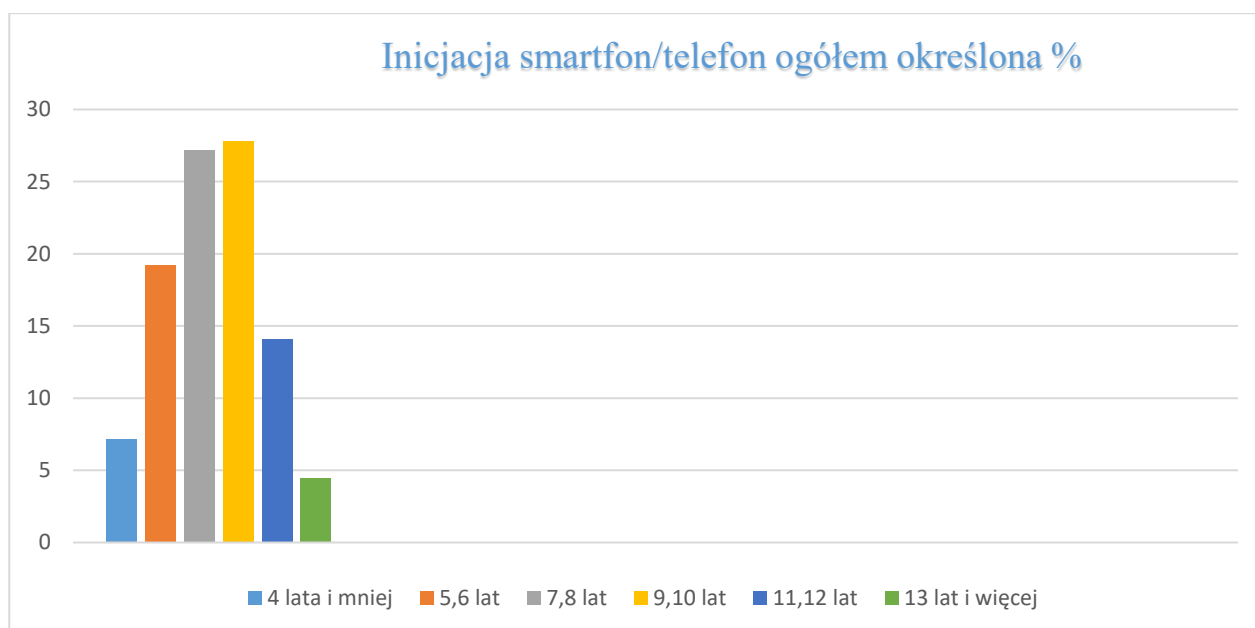
Problem zagrożeń związany z uzależnieniami behawioralnymi – mianem uzależnienia behawioralnego określamy kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których niekontrolowane wykonanie pewnych czynności dominuje nad innymi aktywnościami w życiu człowieka. Wiąże się z upośledzeniem kontroli, poczuciem przymusu i kontynuowaniem zachowania, pomimo jego szkodliwych następstw. Uzależnienie jest zwykle efektem długotrwałego i szkodliwego procesu, w wyniku którego objawy związane z wykonaniem danego zachowania (bądź zachowań) wpisują się w całościowe, bio-psycho-społeczne funkcjonowanie osoby, a jego negatywne konsekwencje odczuwalne są nie tylko dla samej jednostki, ale często również dla najbliższego otoczenia. Ważnym aspektem uzależnień behawioralnych jest uzależnienie od komputera, telefonu czy internetu.

Problem zagrożeń związanych z mediami – Uzależnienia behawioralne tj. od używania komputera, internetu oraz narzędzi służących do komunikacji masowej nie są związane z zażywaniem substancji psychoaktywnych, czy też z przemocą natomiast jest to również poważny problem, na którym w współczesnych czasach powinniśmy się również dokładnie skupić. Internet dla młodych osób to realny świat społeczny, w którym socjalizują normy, wartości, budują tożsamość i w którym koncentrują swoje kanały komunikacji. Obserwuje się wzrost czasu korzystania z internetu przez nastolatki w dni powszednie (w 2024 – 5 godzin 36 minut, w 2020 – 4 godziny 50 minut). Aktywność nastolatków w dni wolne od zajęć szkolnych koncentruje się głównie na cyberprzestrzeni (średnio 6 godzin i 16 minut).

Źródło: Raport ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców Nastolatki 3,0

To na co należy zwrócić uwagę to niski wiek do korzystania z urządzeń elektronicznych. Może to prowadzić do problemów w funkcjonowaniu społecznym, emocjonalnym a także uzależnień. Sieć staje się także problemem rozwoju kolejnego problemu uzależnienia od gier hazardowych.

Źródło: Raport ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców Nastolatki 3,0

Problem zagrożeń związanych z hazardem – Hazardem powszechnie określa się wszystkie gry na pieniądze lub inne przedmioty wartościowe, których wynik nie zależy od umiejętności czy wiedzy gracza, ale jest dziełem przypadku (losu).

Liczba mieszkańców Gminy i Miasta Sokółw Małopolski	Dane na 31 grudnia 2025 r.
ogółem	17 386
powyżej 18 roku życia	13 694

2. Liczba punktów i zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy i Miasta Sokółw Małopolski.

1) Liczba punktów sprzedaży:

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych do 4,5% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – SKLEPY (Uchwała Nr XXI/195/2025 z dnia 30 września 2025 r.)	<i>Limit</i>	<i>Ilość pkt</i>
	50	35
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – SKLEPY (Uchwała Nr XXI/195/2025 z dnia 30 września 2025 r.)	40	28
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – SKLEPY (Uchwała Nr XXI/195/2025 z dnia 30 września 2025 r.)	40	37
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych do 4,5 % przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – GASTRONOMIA (Uchwała Nr XXI/195/2025 z dnia 30 września 2025 r.)	<i>Limit</i>	<i>Ilość pkt</i>
	20	12
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – GASTRONOMIA (Uchwała Nr XXI/195/2025 z dnia 30 września 2025 r.)	10	5
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – GASTRONOMIA (Uchwała Nr XLIII/467/2018 z dnia 27 czerwca 2018 r.)	10	6

2) Liczba zezwoleń wydanych w 2025 r.:

Rodzaj zezwolenia	Sklepy	Gastronomia	Catering	Razem wg rodzaju
A - do 4,5% zawartości alkoholu	10	1	0	11
B – od 4,5% do 18% zawartości alkoholu	10	0	0	10
C – powyżej 18% zawartości alkoholu	12	0	0	12
Razem:	32	1	0	33

3. Kwoty wydatkowane na zakup napojów alkoholowych w sklepach i lokalach gastronomicznych znajdujących się na terenie gminy Sokołów Małopolski w 2025 r. z podziałem na miejscowości (na podstawie rocznych oświadczeń o sprzedaży alkoholu):

Lp.	Miejscowość	Sklepy	Gastronomia	Razem	Liczba mieszkańców
1.	Górno	1 651 545,51	22 436,00	1 673 981,51	2 137
2.	Kąty Trzebuskie	759 385,70	0,00	759 385,70	643
3.	Markowizna	14 800,00	0,00	14 800,00	395
4.	Nienadówka	2 094 138,53	86 393,00	2 180 531,53	2 858
5.	Sokołów Małopolski	10 191 898,08	220 181,62	10 412 079,70	4 358
6.	Trzeboś	1 027 868,47	67 129,64	1 094 998,11	2 562
7.	Trzebuska	357 425,85	59 158,80	416 584,65	1 195
8.	Turza	175 577,00	0,00	175 577,00	620
9.	Wólka Niedźwiedzka	917 922,98	0,00	917 922,98	1 853
10.	Wólka Sokołowska	0,00	0,00	0,00	765
	RAZEM:	17 190 562,12	455 299,06	17 645 861,18	17 386

<i>Porównanie średniego wydatku na alkohol przypadającego na 1 mieszkańca gminy, w porównaniu do roku poprzedniego</i>	2020 r. 830,42 zł	2021 r. 862,47 zł	2022 r. 888,32 zł	2023 r. 997,15 zł	2024 r. 1009,35 zł	2025 r. 1014,95 zł
--	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------------------------	------------------------------

<i>Wyszczególnienie</i>	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Liczba zaplanowanych i przeprowadzonych okresowych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	16	19	15	17	16
Liczba wydanych postanowień dla punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	68	48	23	61	36
Liczba interwencji związanych z naruszeniem zasad sprzedaży napojów alkoholowych.	0	0	0	0	0

4. Wybrane wykroczenia porządkowe ujawnione przez Posterunek Policji w Sokołowie Małopolskim:

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2021 r.</i>	<i>2022 r.</i>	<i>2023 r.</i>	<i>2024 r.</i>	<i>2025 r.</i>
Liczba osób nietrzeźwych osadzonych do wytrzeźwienia.	72	69	58	49	70
Liczba wypadków, kolizji drogowych, które miały związek ze spożywaniem alkoholu.	2	0	5	2	3
Liczba zatrzymanych praw jazdy w związku ze spożywaniem alkoholu.	20	11	11	15	20
Liczba wniosków skierowanych do sądu za kierowanie pojazdem po spożyciu alkoholu.	19	17	6	2	20
Liczba osób zatrzymanych za posiadanie środków odurzających.	4	5	4	3	3
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych procedura „niebieska karta”.	35	23	23	19	16
Liczba postępowań wszczętych w związku przemocą w rodzinie.	22	21	18	28	27
Liczba skierowanych spraw o zakłócenie porządku bójki, pobicia.	6	15	15	3	7
Liczba ukaranych osób za spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych.	15	11	10	49	7

5. Realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołowie Małopolskim. Ośrodek realizuje swoje zadania w szczególności poprzez: przyznawanie przewidzianych ustawą świadczeń, pracę socjalną, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych. Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokołowie Małopolskim:

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2021 r.</i>		<i>2022 r.</i>		<i>2023 r.</i>		<i>2024 r.</i>		<i>2025 r.</i>	
Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MGOPS.	347		325		280		264		246	
Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MGOPS dotkniętych przemocą i problemem alkoholowym/ liczba osób w tych rodzinach.	<i>rodzin</i>	<i>osób</i>	<i>rodzin</i>	<i>osób</i>	<i>rodzin</i>	<i>osób</i>	<i>rodzin</i>	<i>osób</i>	<i>rodzin</i>	<i>osób</i>
	5	17	4	13	5	18	9	33	6	10

6. Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Sokołowie Małopolskim:

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2021 r.</i>	<i>2022 r.</i>	<i>2023 r.</i>	<i>2024 r.</i>	<i>2025 r.</i>
Liczba osób u których występuje podejrzenie, że są dotknięte przemocą związaną z nadużywaniem alkoholu, objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny	29	40	32	39	29
Liczba rodzin u których występuje podejrzenie, że są dotknięte przemocą związaną z nadużywaniem alkoholu, objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny	14	14	15	19	17

7. Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokołowie Małopolskim:

Wyszczególnienie	2021 r.			2022 r.			2023 r.			2024 r.			2025 r.		
	Mężczyzn	Kobiet	Razem	Mężczyzn	Kobiet	Razem	Mężczyzn	Kobiet	Razem	Mężczyzn	Kobiet	Razem	Mężczyzn	Kobiet	Razem
Liczba wniosków które wpłynęły do GKRPA.	28	3	31	27	7	34	26	4	30	21	2	23	19	5	24
Liczba osób, które zgłosiły się na rozmowę z członkami GKRPA.	14	2	16	13	5	18	17	0	17	11	0	11	15	2	17
Liczba osób, które zostały skierowane na badanie przez „biegłych”.	23	3	26	24	4	28	25	4	29	20	2	22	18	4	22
Liczba osób przebadanych przez „biegłych”.	14	2	16	8	2	10	18	1	19	13	2	15	12	1	13
Liczba osób sądownie zobowiązanych do podjęcia leczenia odwykowego.	22	3	25	20	3	23	23	3	26	19	1	20	18	4	22

ROZDZIAŁ

3

PODSTAWOWE CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Diagnoza zagrożeń społecznych w zakresie uzależnień wskazuje jednoznacznie, że należy kontynuować podejmowane dotychczas zadania. Profilaktyka stanowi podstawę działań zapobiegawczych i minimalizujących. **Profilaktyka** oznacza świadome działanie, nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu zapobieganie różnorodnym problemom zanim one wystąpią. Kluczowe jest sformułowanie "zanim" gdyż to stanowi faktyczny cel oddziaływań profilaktycznych. Właśnie takim działaniem jest **profilaktyka uzależnień**, gdyż w odniesieniu do jednostek i grup ma ona na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobiegania różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią.

Profilaktyka uzależnień polega na:

- eliminowaniu lub redukowaniu wpływu znaczących czynników ryzyka używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych,
- osłabieniu czy kompensowaniu poprzez wzmocnienie czynników chroniących.

Czynniki chroniące i czynniki ryzyka.

Czynniki ryzyka i czynniki chroniące to zespół różnych uwarunkowań, które decydują o podatności lub o ograniczeniu ryzyka jego wystąpienia.

Rodzaje czynników ryzyka:

Indywidualne

- niska samoocena,
- deficyty rozwojowe: nadpobudliwość, słaba odporność na frustrację, niedojrzałość emocjonalna i społeczna, słaba kontrola wewnętrzna,
- cechy charakteru takie jak: impulsywność, skłonność do zachowań ryzykownych, wysoki poziom lęku i niepokoju,
- podatność na wpływy,
- niski poziom oczekiwania sukcesu,
- duże zapotrzebowanie na stymulację,
- wcześnie występujące zachowania problemowe (zachowania opozycyjne, buntownicze, agresywne),
- wczesne rozpoczynanie eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi,
- pozytywne oczekiwania dotyczące skutków picia alkoholu i używania innych substancji;

Rodzinne

- niekorzystne czynniki prenatalne (palenie papierosów lub picie alkoholu przez matkę w ciąży),
- brak więzi z rodzicami, wrogość wobec dziecka,
- konflikty rodzinne z udziałem dziecka,
- nieprawidłowa realizacja ról rodzicielskich (słaby nadzór nad dzieckiem, małe zaangażowanie rodziców w aktywność dziecka, surowa dyscyplina w domu lub brak dyscypliny, niekonsekwencja wychowawcza),
- przyzwalające postawy rodziców wobec różnych zachowań problemowych dzieci,
- antyspołeczne wzorce ról w dzieciństwie, negatywne wzory starszego rodzeństwa (picie, palenie, używanie narkotyków),
- przestępczość, nadużywanie środków psychoaktywnych przez rodziców, choroby psychiczne rodziców;

Związane ze szkołą

- zły klimat społeczny szkoły, niski poziom nauczania, brak wsparcia nauczycieli
- wczesne niepowodzenia w nauce,
- negatywny stosunek do szkoły i obowiązków szkolnych,
- problemy z zachowaniem w szkole:

Rówieśnicze

- przynależność do niekonstruktywnej grupy rówieśniczej (rówieśnicy z problemami w zachowaniu, nie respektujący norm społecznych, używający substancji psychoaktywnych),
- obserwowanie u rówieśników aprobaty dla używania substancji psychoaktywnych odrzucenie przez rówieśników;

Środowiskowe

- duża dostępność substancji psychoaktywnych,
- nasilenie przemocy w środowisku lokalnym,
- bieda, niski status społeczno-ekonomiczny,
- wysoka przestępczość, nieprzestrzeganie prawa;

Rodzaje czynników chroniących:

Indywidualne

- wysoka inteligencja, zdolność uczenia się, ciekawość poznawcza,
- posiadanie planów i celów życiowych, aspiracje edukacyjne,

- zrównoważony temperament, towarzyskość, dobre zdolności adaptacyjne,
- sprawne mechanizmy samokontroli (radzenie sobie z negatywnymi emocjami, kontrola impulsów),
- poczucie własnej wartości, wiara we własne możliwości, optymizm,
- umiejętności społeczne porozumiewanie się z innymi w sytuacjach konfliktowych, rozwiązywanie problemów, asertywność;

Rodzinne

- silna więź z rodzicami,
- zaangażowanie rodziców w życie dziecka,
- wsparcie ze strony rodziców, zaspokajanie potrzeb dziecka (emocjonalnych, poznawczych, społecznych i materialnych),
- zasady rodzinne, jasne oczekiwania rodziców;

Związane ze szkołą

- poczucie przynależności do szkoły,
- pozytywny klimat szkoły i wsparcie nauczycieli,
- wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy,

Rówieśnicze

- przynależność do pozytywnej grupy rówieśniczej (rówieśnicy akceptują normy, z aspiracjami edukacyjnymi, prospołecznymi);

Środowiskowe

- zaangażowanie w konstruktywną działalność (dostęp do klubów młodzieżowych, klubów sportowych, wspólnot religijnych, wolontariat),
- przyjazne i bezpieczne sąsiedztwo (dostęp do środków rekreacji, klubów, poradni, świetlic);
- obecność wspierających dorosłych;

Czynniki chroniące nie są prostym przeciwnikiem czynników ryzyka. Wpływ poszczególnych czynników chroniących nie jest równie silny we wszystkich fazach rozwojowych. Niektóre czynniki silnie chroniące w okresie dzieciństwa tracą swoją siłę oddziaływania w okresie dojrzewania lub wczesnej dorosłości. Pojedynczych czynników ryzyka natomiast nie uznaje się za bezpośrednią przyczynę zaburzeń w rozwoju dzieci i młodzieży, ponadto efekt oddziaływania czynników ryzyka na różne osoby nie są takie same. Stopień prawdopodobieństwa pojawienia się u młodego człowieka nieprawidłowych zachowań zależy od wystąpienia określonej kombinacji czynników chroniących. Przewaga czynników chroniących nad czynnikami ryzyka odpowiada za zmniejszone niebezpieczeństwo zachowań szkodliwych związanych z nadużywaniem substancji, uzależnieniem od czynności, agresją, przemocą, wykroczeniami i zrachowaniami przestępczymi. We współczesnej profilaktyce kluczowym jest osłabienie czynników ryzyka oraz inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących co pozwala ograniczyć skalę, nasilenie zachowań ryzykownych i problemów młodzieży oraz zidentyfikowanie takich czynników chroniących, które byłyby wspólne dla wielu problemów.

W związku z powyższym konstruowanie programów profilaktycznych musi uwzględnić wiedzę o czynnikach ryzyka i mechanizmach ich osłabienia. Skuteczność profilaktyki łączy się z działaniami edukacyjnymi i informacyjnymi. Profilaktyka z definicji jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Należy podkreślić, że działania profilaktyczne kierowane do określonych grup są korzystne dla całej społeczności. Prawidłowo prowadzone ograniczają rozwój negatywnie ocenianych zjawisk i pozwalają oszczędzić energię i środki, które będą konieczne wtedy, gdy w przypadku zaniechania profilaktyki negatywne zjawiska przybierają ostrzejszą, bardziej dolegliwą formę. Odpowiednia profilaktyka, prowadzona na wszystkich szczeblach, może chronić społeczeństwo przed ponoszeniem wysokich kosztów działań naprawczych. Podstawy profilaktyki zakładają, że aby uzyskać pozytywne efekty niezbędna jest cykliczność.

Zabezpieczenie dostępności poradnictwa specjalistycznego z uwzględnieniem zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnej. Adresowanie pomocy do wszystkich grup ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych w myśl „Konwencji o prawach osób Niepełnosprawnych”.

W celu realizacji założeń programowych niezbędne jest prowadzenie monitoringu podejmowanych zadań oraz sprawozdawczości, pozwoli to na bieżącą ocenę działań.

Cel główny:

- Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków, oraz uzależnień behawioralnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy, oraz prowadzenia skoordynowanych oddziaływań profilaktycznych, edukacyjnych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień od alkoholu, narkotyków i behawioralnych.
- Zwiększenie i zapewnienie dostępności zintegrowanej profilaktyki.
- Redukcja szkód wywołana uzależnieniami.
- Upowszechnianie wiedzy i edukacja w zakresie uzależnień od alkoholu, narkotyków i zjawisk behawioralnych.
- Zabezpieczenie poradnictwa specjalistycznego i zwiększenie jego dostępności.
- Zapewnienie dostępności pomocy przed przemocą w rodzinie.
- Ograniczenie dostępności alkoholu i narkotyków zwłaszcza wśród młodzieży i dzieci.
- Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Wypracowanie współpracy przy realizacji zadań z zakresu uzależnień z organizacjami pozarządowymi.
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób realizujących zadania w obszarze uzależnień i przemocy.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Podstawowe cele i zakres wdrażanych działań.

1. W zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi:

- zmniejszenie ilości alkoholu spożywanego przez młodzież:
- ograniczenie możliwości zakupu i spożycia alkoholu przez niepełnoletnich,
- wdrażanie nowoczesnych programów profilaktycznych, uczenie postaw i umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu,
- ograniczenie działań promujących picie alkoholu przez młodzież,
- udzielanie pomocy profesjonalnej rodzicom, których dzieci piją alkohol,
- edukacja rodziców i wychowawców w zakresie pomagania młodzieży w utrzymaniu abstynencji,
- prowadzenie różnych szkoleń, kampanii i imprez mających na celu zmiany postawy wobec picia alkoholu przez młodzież,
- zmniejszenie ilości nowych przypadków uzależnień,
- uczenie wczesnego rozpoznawania sygnałów wskazujących na rozwijanie procesu uzależnienia,
- uczenie osobistych umiejętności kontrolowania rozmiarów i wzorców picia,

- zwiększenie skuteczności interwencji wobec zaburzeń zachowania wynikających z nadmiernego picia,
- zwiększenie działań profilaktycznych w szkole i środowiskach lokalnych,
- szkolenie sprzedawców z zakresu obowiązującej ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- zmniejszenie śmiertelności i degradacji psychofizycznej osób uzależnionych:
- zwiększenie dostępności niezbędnych oddziaływań terapeutycznych,
- wspieranie środowisk wzajemnej pomocy.

2. W zakresie przeciwdziałania narkomanii:

- zapobieganie wzrostowi i rozpowszechnianiu się problemów narkomanii oraz zmniejszenie zainteresowania dzieci i młodzieży substancjami odurzającymi: wdrażanie programów profilaktycznych i metod, uczenie postaw i umiejętności służących życiu bez narkotyków,
- ograniczenie szkód związanych z narkomanią u osób uzależnionych i w środowisku lokalnym,
- kształtowanie postaw abstynenckich,
- utrwalanie postaw abstynenckich.

ROZDZIAŁ 4 PRZEWIDYWANE EFEKTY

Zakładanym efektem realizacji programu jest ograniczenie występowania przyczyn oraz skutków nadużywania alkoholu przez mieszkańców, a także stworzenie wielopłaszczyznowego, spójnego systemu wsparcia oraz pomocy dla osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych problemem alkoholowym oraz zwiększenie jego skuteczności poprzez:

- zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, dzięki realizacji działań profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, tj. informacyjno-edukacyjnych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych,
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przyczyn i skutków nadużywania alkoholu,
- udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zintensyfikowanie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu,
- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym,
- zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych.
- Realizacja programu zwiększy skuteczność pomocy kierowanej do rodzin oraz stworzy możliwość współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką alkoholową. Oczekiwany rezultatem wspólnych działań będzie przeciwdziałanie uzależnieniom oraz patologizacji i zagrożeniu wykluczeniem społecznym. Daje możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym, a tym samym podniesienia jakości życia mieszkańców gminy i miasta.

ROZDZIAŁ

5

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Źródłem finansowania zadań programu ustawowo są środki finansowe z budżetu gminy, pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

1. Realizacja działań informacyjnych na terenie gminy a także działań profilaktycznych podejmowanych wobec dzieci i młodzieży w ramach szkolnych programów zawierających tematykę przeciwdziałania alkoholizmowi lub narkomanii.		70.000,00 zł
A	<i>Prenumerata czasopism profilaktycznych, dystrybucja na terenie gminy materiałów edukacyjnych i informacyjnych – broszury, ulotki, plakaty.</i>	
B	<i>Realizacja na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.</i>	
C	<i>Organizowanie spektakli teatralnych, happeningów, koncertów muzycznych zawierających tematykę przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.</i>	
D	<i>Udział w ogólnopolskich i regionalnych kampaniach edukacyjno-profilaktycznych.</i>	
E	<i>Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.</i>	
2. Realizacja tzw. profilaktyki alternatyw angażującej dzieci i młodzież w trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu.		115.000,00 zł
A	<i>Opłacenie dowozu dzieci z terenu gminy na zawody sportowe powiązane z „wkładem profilaktycznym”.</i>	
B	<i>Promocja i wspieranie przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzenia wolnego czasu, skierowanych do dzieci i młodzieży, polegających na organizowaniu imprez i zajęć o charakterze kulturalnym, turystycznym – krajoznawczym, rekreacyjnym i sportowym realizowanych przez różne podmioty: uczniowskie kluby sportowe, organizacje sportowo – gimnastyczne, placówki oświatowe, parafie, organizacje harcerskie i inne (zakup wyposażenia niezbędnego do ich realizacji).</i>	
C	<i>Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych (między innymi „dopalaczy” oraz innych środków odurzających).</i>	
3. Dofinansowanie działalności profilaktycznej pozaszkolnej mającej na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi lub narkomanii.		50.000,00 zł
A	<i>Zakup sprzętu do prowadzenia zajęć profilaktycznych i sportowych.</i>	
B	<i>Doposażenie placów zabaw w sprzęt zabawowy pozwalający na organizację czasu wolnego w sposób trzeźwy i bezpieczny (dot. miejsc objętych zakazem spożywania alkoholu, narkotyków i innych używek).</i>	
RAZEM		235.000,00 zł

2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków:

1. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu i narkotyków obowiązku podania się leczeniu odwykowemu	
A	<i>Oplata kosztów powołania lekarza psychiatry i psychologa biegłego opiniujących stan uzależnienia osób zgłoszonych do komisji.</i>
B	<i>Oplata kosztów sądowych osób objętych leczeniem.</i>
C	<i>Zwrot kosztów przejazdu na terapię do WOTU osobom zgłoszonym do GKRPA, zwrot kosztów pobytu na rekolekcjach trzeźwościowych.</i>
RAZEM	
20.000,00 zł	

3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy dot. reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowanie przed sądami w charakterze oskarżyciela publicznego:

1. Działalność Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego. Pomoc prawna i psychologiczna dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla ofiar przemocy w rodzinie.	28.000,00 zł
2. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikająca z zapisów ustawy jest kluczowa dla realizacji GPPiRPAoPN. Główne zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, - motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie leczenia w stosunku do osoby uzależnionej, - kierowanie osób zgłoszonych do GKRPA na specjalistyczne badania diagnostyczne (diagnoza choroby), - kierowanie do sądów wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, - podejmowanie interwencji wobec prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych, w szczególności skierowaną do młodzieży, - podejmowanie interwencji wobec przypadków sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nietrzeźwym, nieletnim, na kredyt lub pod zastaw, - przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, - opiniowanie wniosków o przyznanie lub cofnięcie zezwoleń na sprzedaż alkoholu, - występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. Członkom Komisji za udział w posiedzeniach komisji oraz realizację jej zadań przysługuje wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalone w trybie i na zasadach określonych ustawą z dnia 10 października 2002 r. (Dz. U. z 2024 r. poz.1773 z późn. zm.) o minimalnym wynagrodzeniu za pracę za udział w każdym posiedzeniu MGKRPA.	37.000,00 zł
RAZEM	65.000,00 zł

5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, fundacji i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii oraz propagujących zdrowy tryb życia:

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki uzależnień, promowanie ciekawych projektów i inicjatyw społecznych.	
A	<i>Wspomaganie działalności stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych prowadzących działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w zakresie realizacji programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin a także programów szkoleniowych dla osób pracujących z osobami zagrożonymi oraz uzależnionymi od narkotyków.</i> 50.00,00 zł
B	<i>Współpraca z ruchami samopomocowymi, Komisariatem Policji w Sokołowie Młp. w zakresie przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii i objęcie programem specjalnego nadzoru miejsc szczególnie zagrożonych (szkoły).</i> 3.000,00 zł
2. Dofinansowanie szkoleń w zakresie profilaktyki i problematyki uzależnień. Przeprowadzenie szkoleń i warsztatów, dla wybranych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, policjantów, pracowników socjalnych, pracowników punktu konsultacyjnego, radnych).	
RAZEM	
53.000,00 zł	

Uzasadnienie

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii. Realizacja tych zadań prowadzona jest w oparciu o Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizację szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Biorąc pod uwagę stanowisko Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii – „nie istnieją przeszkody z merytorycznego punktu widzenia do tworzenia wspólnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz problemów narkomanii”.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok jest kontynuacją działań rozpoczętych w minionych latach i został opracowany w oparciu o Narodowy Program Zdrowia.

Głównym celem Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2026 rok jest zasadne.

W programie zostały wskazane źródła środków finansowych na realizację zadań, wynikających z gminnego programu - środki te pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót napojami alkoholowymi w sklepach i w zakładach gastronomicznych oraz z opłat za tzw. "małpki".

CAŁKOWITY ZAPLANOWANY ROCZNY KOSZT PROGRAMU WYNOSI: 373.000,00 zł
NA REALIZACJĘ POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZYPADA:

1. <i>Działalność profilaktyczna i edukacyjna</i>	-	235.000,00 zł
2. <i>Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków</i>	-	20.000,00 zł
3. <i>Pomoc rodzinom w których występuje problem uzależnień oraz ochrona przed przemocą</i>	-	65.000,00 zł
4. <i>Wspomaganie instytucji i stowarzyszeń wspomagających działania na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii</i>	-	53.000,00 zł

<u>SPIS TREŚCI</u>	<u>strona</u>
1. Wprowadzenie	2-5
2. Diagnoza	6-14
3. Podstawowe cele i kierunki działań	14-18
4. Przewidywane efekty	18
5. Źródła finansowania	19-22